

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VI me, 1480

Prima pars.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

domini confessorum Augustini et Gregorii. omniumque sanctorum. qui
viviis et regnas in secula seculorum Amen.

Explicit prologus. Incipit expositio pre
narrata. Dominica prima de adventu

Sermo primus.

¶

Runt signa in sole et luna et stellis. et in ter
ris pressura gentium Luc. xxi. ca. Ad nata
lia principum celebranda consuevit antiq
tus se quilibet preparare. Qua consuetudine
ordinavit ecclesia ut hoc tempore adventus
quilibet fidelium se prepararet ad sui principis
natiuitatem digno suscipiendae honore: Sz

ne crederes hoc esse modicum: Ideo in euangelio hodierno legi
tur quanta sit maiestas et potentia xpi que in iudicio apparebit
quando pro meritis reddet unicuique. Et quia aliqui bonum agunt
amore pmi. aliqui vero timore pene. Ideo utriusque in euangelio
primo adventus legitur ut ex his quilibet excitet saluatoris de
uote natiuitatem suscipere. Quatuor igitur in presenti euangelio
tanguntur. Primum est creature mundi in consuetudine turbatio
Secundum est venientis iudicis magnifica apparicio ibi: extunc
videbuntur etc. Tertium est electorum propinqua consolatio: ibi
his autem fieri etc. Quartum est futurorum certa confirmatio ibi. amen
dico vobis etc. Propter primum autem sciendum est quod sig
na precedencia adventus domini pauca tanguntur hic. Sed ut dicit
magister in historiis scolasticis. Item in cronica hebreorum. 15
signa inuenit que licet apocrypha sint dicuntur tamen debere pro
de adventum xpi. Prima namque die eriget se mare quadragin
ta cubitis super omnes montes stans velut murus immobile.
Secunda die sic in profundo descendet ut vix appareat. Tercia
die marine belue super mare apparentes. dabunt terribiles vo
ces ad celum. Quarta die ardebit mare et aqua omnis. Quinta die om
nia viuentia dabunt rorem sanguineum. Sexta die corruent om
nia edificia. Septimo die collidentur petre adinuicem. Octaua die
erit terremoto generalis. Nona die montes equabuntur val
libus. Decima die exeuntes homines de cauernis velut amictus
ibunt et iniucem loqui non poterunt. Undecima die stabunt os
sa mortuorum super sepulcra. Duodecima die cadent stelle. Tercia
decima die omnia viuentia morientur. Quartadecima die arde
bunt celum et terra. Quintadecima die resurgent cuncti homines
et fiet celum nouum et terra. Vtrum ita futurum sit non est au

Secundo

tentum quia in sacra scriptura non reperitur. Verum tñ qd aliq
signa sint hoc nobis constat ex euangelio. que autem illa sint
nescimus nisi illud quod in scriptura dicitur. C Tres autē
sunt cause signorum precedentium. Prima quia vt dicit Criso
sicut homo moriens patitur fantasias et turbationes maximas
sic mundus deficiens totus conturbabitur. homo enim minor
mūd⁹ est. et iō minori deficiente. i. maiori mundo. ex minori opor
tet cognoscere. Secda cā ē propt hominis punitionē. nam vt
dicit Sap. 11. c. Per que aliquis peccauerit per hęc et torquetur.
Et qz homo peccauit abutendo creatura mundi per eadem. crea
tura suis nonitatibus euz torquetur. Vñ Sap. 5. c. Pugnabit
pro eo orbis terre extra mensatos. Tercia causa hui⁹ est quate
n⁹ manifestet oīpotencia ad cuius aduentuz omnis creatura co
tremescit. Vnde Balach. 3. c. dicit. Quis poterit cogitare diem
aduentus eius et quis stabit ad videndum eum. Obmissis igi
tur aliis exequamur de his signis que in euangelio tractantur
et ponunt quatuor genera signoz. scz in creatura celesti corpo
rea. secundo in creatura inferiori corporea. Ter cō in creatura p
senti corporali pīm spiritali que est homo. quarto in creatura
pure spiritali que est angelus. Primo itaqz ponunt signa in
creatura celesti corporea. vnde dicit. Erunt signa. Signuz licet
aliquid sit in se. ad aliquid tamen aliud ostendendum assumit.
in sole qui p̄est diē et generalem in se omniū virtutum corpo
ralium continet virtutem. et luna: que p̄est nodi luminae mī
nus et tempat excellenciam virtutis solis. et stellis: que decorant
noctem. et generalem virtutē solis et lune determinant ad spe
ciales effectus. ¶ Nota qd sic fuerit creata hic celestia cor
pora vt essent in signa et tempore durante mundo ita hic ordia
ta sunt vt sui nauitate finem mundi denuncient. que autē ista
signa sint futura non dicitur hic. Sed legit ysa. 13. c. Stelle celi
et splendor aerum expandent lumen suum. Obtenebratus est
sol in ortu suo et luna non splenduit in lumine suo. Hic queri
tur de defectu celestium lummarium. et primo de sole. et quomō
intelligenda sit obtenebratio eius. Et dicit Origenes. qd ex ma
gno fumo ignis eleuato qui ardebit in consumatione seculi. ob
tenebrabitur superior pars aeris. ita vt lumen solis non appare
at. Secdo ad hoc respōdet Iheronim⁹. qd comparatiue diuine lu
cis que apparebit videbit obscurat⁹ sic lumē cādele n̄ lucz i die
Tercio respondet Rabanus. qd nihil prohibet quin lummaria
mundi vere tunc amittant lucem propriam vt peractio iudicio
sic lux lune sicut lux solis luceat. Sol autem septemplex. vt

Sermo

dictur ysa. 30. c. hoc autem rationabile. Nam lux ista celestium
corporum est generatiua et corruptiua et quia tunc cessabunt
omnia ista. Ideo luminaria celi amissa ista luce, alterius disposi-
tionis nouam recipient claritatem. Quarta causa quare sol obte-
nebrabitur est ad penam reproborum quia enim abusi sunt cla-
ritate eius, obtenebrabunt. sicut egipais date sunt tenebre ita de-
se ut palpari possint. Exo. 10. ca°. Vnde dicitur Sap. 18. c. peccato-
ribus superponitur grauis nox ymago tenebrarum. Et De-
inde queritur de defectu lune Johel. 3. c. dicitur quod luna conuer-
tur in sanguinem. habebit enim colorem sanguineum. propter
duo. Primo quatenus ostendatur quia ille cuius sanguis mi-
ste sparsus fuit a peccatoribus. iudicaturus est mundum. Secun-
do ut terreantur hi qui diuinum honorem lune dederunt. sicut
gentiles cuius ydolatrie similitudinem adhuc quidam cristiani
seruant signantes se versus lunas saltantes ac alia facientes qui
non minus pena quam derisione sunt digni. Nec enim est iniquitas
maxima et negatio vera altissimum ut dicit Job. 31. c. Et Vi-
tino videndum est de stellis quod dicitur Math. 24. c. quod cadet de
celo. hoc enim impossibile videtur ut dicit Origenes. Cum om-
nes aut plures earum maiores sint quam tota terra. quomodo er-
go cadent de celo. cum earum magnitudinis terra non sufficiat. Et
dicendum dupliciter. Primo quia hic appellantur stelle vulga-
riter exaltationes ignis. quarum tanta erit habundantia in fi-
ne mundi. ut omnis multitudo stellarum cadere videatur. Vel
si stelle proprie intelliguntur dicendum est secundo modo. quod non
cadent de celo. dicuntur tamen cadere. quia non apparebunt so-
le et luna obscuratis. ita ut credant homines eas cecidisse. Vnde
Math. 24. c. dicitur. Stelle celi erunt decedentes. Et Se-
cundo ponitur signum in creatura pure corporali inferiori: et erit
supplet in terris pressura gentium: quod duobus modis intelli-
gi potest. Primo quia erit circa finem mundi magna pressura:
dum conabitur opprimere gentem. et precipue tunc tyranni mul-
ti consurgent opprimere populos. Et arbitrari possumus ex
hoc propinquum esse finem mundi. quia videmus passim tyrannos cuius-
tatum usurpare dominium. Secundo potest intelligi. quod erit pres-
sura gentium quia fugient omnes gentes a maritimis locis. ad
mediterraneas regiones: pre confusione sonitus maris et flu-
uium: ysaie 50. ca°. Ecce ierepatione mea desertum faciam ma-
re terribilem fatiet mare sonitus ita ut omnes inde fugiant. quod
ideo continget quia facta alteratione circa celestia corpora neces-
sario confunditur mare quod disponitur per superiora illa. et

Secundo

maxime apparet effectus lune & mare in fluxu et refluxu eius .
Io Terrio ponitur signum in creatura partim corporali et
 partim spiritali scz homine: arescentibus hominibus: qui pri-
 mo erant opulenti & pigues. Vnde ysaie decimotercio capitlo
 Dimnes manus dissoluentur et omne cor hominis contabescet
 et conterretur. tortores et dolores tenebunt. quasi parturiētes
 dolebunt. vnusquisq; ad proximum suum dolebit facies combu-
 ste vultus eorum. Et Trenoꝝ quarto ca^o dicitur. Denigrata
 est super carbones facies eorum aruit et facta est quasi lignum.
 Deinde ponitur causa istius ariditatis. quia: pre timore immi-
 nentium terribilium: & expectatione: futurorum malorum. pre-
 sument enim homines q; futura adhuc peiora sint. & ideo sicca-
 buntur et arescent pre tristitia & pauore. quia spiritus tristis ex-
 siccet ossa que superuenient vniuerso orbi. ysaie decimotercio
 ca^o. Visito dicit dominus super orbem mala & contra impios
 iniquitatem eorum & requiescere faciam superbiam infidelium et
 arrogantiam fortium humiliabo. **I** Quarto ponitur sig-
 num in creatura pure spiritali scilicet angelica. Nam virtutes
 celorum mouentur: celestes virtutes sancti angeli sunt. vel spi-
 ritualiter motores orbium qui dicuntur celestes virtutes quia
 sicut celum continet omnem inferiorem virtutem. celestis autem
 virtus sicut in fonte reservatur i stella vel planeta ita omnis vir-
 tus celestium corporum in suis continetur motoribus. Nota
 quia vt dicit Crisostomus. Si rege terreno ad expeditionez sur-
 gente. totus exercitus commouetur et tota ciuitas feruet. q̄to
 magis rege celorum surgente ad iudicandum viuos et mortu-
 os. virtutes celorum mouebuntur. iste autem motus erit pp̄
 quatuor. Primo quia propter factorum amirationem obtupel-
 cent. videntes inconsueta signa precedere naturalem ordinem.
 Secundo mouebuntur ad peccatoris vindictam & punitionem
 cum viderint regem suum iratum. exhibunt enim angeli & sepa-
 rabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminuz ig-
 nis Mathi decimotercio. Tercio mouebuntur timore aliquali-
 ter videntes totum orbem iudicari. & precipue luciferum qui fu-
 it princeps eorum. Vnde Ezech. tricesimoprmo. & sonitu ru-
 ine eius id est luciferi commouit gentes: & deducet eum ad i-
 ferum. Quarto mouebuntur propter potestatis priuationez
 nam tunc auferretur ab eis officium mouendi celos. tunc non
 dominabuntur quidam ciuitatibus. quidam regnis et provin-
 ciis: vt nunc. sed auferretur ab eis ista potestas Vnde Cor int̄h.

Sermo

deimoquinto capitulo. Euacuabit omnem principatum. potestatem. et virtutem dicit ibidem glosa. Dum durat mundus angelis angelis presunt. demones demonibus. homines hominibus ad utilitatem viventium vel deceptionem. sed omnibus collatis iam omnis prelatio cessabit. quia necessaria non erit.

Secunda pars:

Secundo autem dicitur. Et tunc videbunt. tangitur venientis iudicis magnifica apparitio. Circa quod quinq; innuuntur. Primum est manifestus aduentus dicens: Et tunc: Istud illi soli est notum qui venturus est iudicare: Videbunt: clare certe et manifeste intuebitur eum omnis oculus. et qui eum pupugerunt. Ut dicit in psal. Deus enim noster manifeste veniet deus noster et non silebit. et qui pro omnibus humanatus est ab omnibus videbitur. Secundo ponitur humanitatis natura. filium hominis: id est filium virginis. sicut enim vulgato nomine. nomen hominis de viro intelligitur sicut enim de digniori. quamquam sit commune nomen utriusque sexui ita quia virgo salutem viris recuperavit et mulieribus excellenter nomen hominis appellatur. Iudicabit autem christus mundum in forma nature humane propter tria. Primo quidem quia si in forma humana mundus eum condemnauit in iuste. rationabile est ut in eadem forma mundum iuste iudicet. Unde psal. Deus iudicium tuum regi da. Secundo ad confusione nem iudeorum quatenus videntes se iudicaturi ab homine inique credere noluerunt confundantur ysa. quadragesimo quinto. c. Ad eum venient et confundentur omnes qui repugnant ei. Tercio ad penam reproborum videntium se iudicari non ab angelo sed ab homine. et ad gloriam electorum videntium naturam sui generis excellentissime exaltatam. L Tercio ponitur honor venientis. Venientem in nube: In legibus sanctum est quod nulla proferatur sententia nisi iudice pro tribunali sedente. Thronus autem regalis christi iudicantis erit nubes. Unde Ecclesi. vicesimo quarto. Ego inquit in altissimis habito et tronus meus in columna nubis. Duplex autem causa esse potest quod veniet in nube. Prima ut dicit Origenes quia sicut eo ascendente in celum nubes eum tulit propter honorem ascendentis. ita eum deferat descendente. Secunda causa potest esse quia tanta erit claritas corporis eius. quod nisi in nube. videri non posset. sicut nec claritas solis. et ideo ut dicit psalmista. Nubes et caligo in circuitu eius.